

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2006
FORFATTER:	Henrik Werner Hansen
TITEL:	Anklagemyndigheden i Kolding 1980 – 2006.
KORT RESUME:	Forfatteren fortæller om sine erfaringer som chefanklager ved Kolding Politi, herunder Heidi-sagen fra 1979.

ANKLAGEMYNDIGHEDEN I KOLDING 1980-2006

AF HENRIK WERNER HANSEN

Kolding Politikreds nedlægges som selvstændig politikreds pr. 1. januar 2007 og danner sammen med de tidligere politikredse Odder, Horsens, Vejle og Fredericia den nye storkreds, hvor hovedstationen skal ligge i Horsens. På den baggrund har jeg her nedfældet mine erindringer om lidt over 25 års virke som chefanklager ved Kolding Politi.

Jeg har prøvet at fastholde nogle historiske facts, at fortælle lidt om personalet ved Kolding Politi og om nogle af de mere kontroversielle straffesager, jeg igennem årene har ført for anklagemyndigheden.

I juli 1980 blev jeg udnævnt til politiasessor ved Kolding Politi, idet politiasessor Bryderup på grund af alder havde ladet sig pensionere. Min fortid var ni år som politifuldmægtig i Københavns Politi, hos Rigspolitichefen, hos Statsadvokaten for Sjælland og hos politimesteren i Hillerød.

Politikredsen dækkede foruden Kolding også Vamdrup og Lunderskov kommuner, i alt ca. 435 km² og med et samlet indbyggertal på omkring 65.000. På politigården var der ansat ca. 85 medarbejdere fordelt på ordenspoliti, kriminalpoliti, kontorpersonale og jurister.

Domhuset i Kolding, hvor politigården er en integreret del, blev bygget fra 1918 til 1921. Byggeriet blev sat i gang på baggrund

af en retsreform, der medførte, at Kolding fik et selvstændigt nævningeting. Byens sagførere og forretningsfolk protesterede dengang kraftigt mod beliggenheden af det nye domhus, da de fandt afstanden fra den egentlige by urimelig stor.

I 1967 blev der indviet en tilbygning til Domhuset, således at byens politistation kunne flytte fra Rendebanen til Domhuset. Politimester Sten H. Clausen gav dog allerede ved rejsegildet for tilbygningen udtryk for, at denne var for lille, "men hellere lidt end ingenting" som han udtrykte det. Arkitektonisk forekommer denne fusion mellem en nyklassicistisk pompøs bygning og en 60'ers hybrid mig at være en katastrofe og den tydeliggør den manglende æstetik, der prægede datidens offentlige byggerier.

LEDELSEN AF KOLDING POLITI I 80'ERNE

Tage Bækgård blev udnævnt til politimester i Kolding den 1. november 1975. Han var da 43 år og havde en fortid som kontorchef i Justitsministeriet. Trods min animositet mod ministerielle embedsmænd, viste det sig hurtigt, at vi gik ualmindelig godt i spænd med hinanden. Han overlod mig snart størstedelen af ansvaret for førelsen af straffesagerne i kredsen og selv koncentrerede han sig om de

Tage Bækgårds tiltrædelse som politimester ved Kolding Politi 1. november 1975. Foto: P. Thastum.

mere administrative opgaver og om kontakterne ud af huset. Da han senere blev formand for Politimesterforeningen og i den anledning ofte var bortrejst, fik jeg dog rig anledning til også at sætte mig ind i disse opgaver.

Bækgård havde fremragende lederegenskaber, hvilket bl.a. gav sig udslag i, at der ikke på noget tidspunkt i hans "regeringstid" på politigården opstod personalekonflikter af mere alvorlig karakter. Alle personalegrupper lyttede til og respekterede mesters afgørelser.

Øvrige jurister var en kvindelig halvdags

politifuldmægtig og en fuldmægtig udstationeret fra Justitsministeriet, Hans Viggo Jensen. Kolding havde allerede i en årrække været udstationeringssted for unge fuldmægtige fra ministeriet, der for perioder af 1-1½ år i Kolding skulle afprøve deres teoretiske kundskaber blandt skeptiske politifolk, juristfjendlige politiledere, bondesnu advokater og kompleksfyldte juristkollegaer.

Et enhedspoliti var endnu ikke født, hvorfor det var naturligt, at der mellem politiets forskellige afdelinger var et endog meget stort incitament til at prøve at få gaffet så mange ressourcer til sin egen afdeling som

muligt. Traditionelt og historisk havde en sådan magtkamp i generationer eksisteret særligt mellem ordens- og kriminalpolitiet. Kampen fandt sted på alle niveauer, men var naturligt mest synligt på lederplan, hvilket vil sige mellem lederen af ordenspolitiet og lederen af kriminalpolitiet. Kolding var i den henseende ingen undtagelse.

Lederen af ordenspolitiet havde siden 1971 været politikommissær F. Elkjær Knudsen, der med sin rolige og afbalancerede færdighed var fuldt respekteret såvel blandt personale som hos ledelsen. Kriminalkommissær N. H. Nielsen, kaldet N.H., var leder af kriminalpolitiet. Han var en mere gammeldags ledertype, der såvel udadtil som indadtil kæmpede for sin afdeling, så blodet randt, og ikke var den leder, der gav mange indrømmelser, når der skulle drøftes nye sags – og opgavefordeling med ordenspolitiet. Også jeg fik snart N.H.'s holdninger om magtfordelingen på politigården at mærke.

Hver formiddag samledes ledelsen på Bækgårds kontor til morgenparole. Dette indebar, at døgnets begivenheder, som de var gengivet i politiets døgnrapport, blev gennemgået, ligesom den vigtigste post blev drøftet og viderefordelt til respektive afdelinger i huset. Det var også ved denne parole, at eventuelle anholdelser blev nævnt, så man kunne tage stilling til, om der var nogle syndere, der skulle fremstilles i retten i et grundlovsforhør med henblik på varetægtsfængsling. Til stede ved disse paroler var de to politikommissærer, kontorlederen og samtlige jurister.

Ved en af de første paroler, jeg deltog i, fremkom et spørgsmål om fremstilling i retten, og det var herunder, at N.H. kom med

Kriminalkommissær N.H. Nielsen.

den i mine øren uhyrlige påstand, at juristerne havde at gå i retten, når kriminalkommissæren bad om dette. Sagt med andre ord: juristerne herunder den nyudnævnte politiassessor var undergivet N.H. og skulle efter hans mening ikke have nogen selvstændig mening om berettigelsen af fremstillinger i retten, selvom en vurdering heraf i højeste grad bygger på en juridisk vurdering. Jeg kastede mig ud i en temmelig følelsesmæssig ladet argumentation for det uholdbare i det krav, som N.H. havde fremsat. Bækgård tav.

Dommer Jens Koch, fotograferet i anledning af 60-årsdagen 14. maj 1980. Foto: P. Thastum.

Jeg har senere haft på fornemmelsen, at Bækgård forholdt sig passiv for at prøve mig af: Ville jeg falde til patten, eller ville jeg kæmpe for juristernes helt klare ret til at træffe endelig afgørelse i disse spørgsmål om retsfremstilling? Jeg traf den afgørelse, at alle spørgsmål om afholdelse af grundlovsforhør skulle passere mit bord, og spørgsmålet blev ikke siden drøftet.

KRIMINALRETEN I KOLDING

Retten i Kolding var i 1980 opdelt i en civilret og i en kriminalret. Dommer i kriminalretten var Jens Koch, der bl.a. havde en for-

tid på Færøerne og som i øvrigt på mange måder var en stor personlighed. Han havde været dommer i Kolding siden 1965 og var 60 år, da jeg startede i Kolding Politi. Hans interesse for musik og litteratur var legendarisk. Pladesamlingen var stor og omfattede bl.a. alle Verdis og Rossinis operaer, og han benyttede gerne pauser under domsforhandlingerne til ad forskellige omveje at prøve at bringe emner på banen, der relaterede sig til disse interesser. Hans familieforhold var en smule atypisk, for hans noget yngre kone boede ikke altid hos sin mand men valgte på grund af studier at opholde sig i sin egen bolig i København. Jens Koch var desuden vinkender og vedkendte sig gerne, at han ofte "prøvesmagte" nye produkter.

Dommerens hukommelse var som en elefants, når det drejede sig om tidligere dømte kriminelle. Han kunne tit huske den enkeltes livsforløb og hilste hjerteligt på de kriminelle gengangere, når disse måske for fjerde eller femte gang sad på anklagebænken i retten i Kolding. De udvekslede venlige nik til hinanden, som man gør, når man igennem mange år på afstand har fulgt hinandens løbebane.

Kriminaldommerens domme og kendelser var ikke altid lige forudsigelige, hvilket af og til kunne medføre en vis forundring hos den nye politiassessor, der under ingen omstændigheder turde inddrage sig i væddemål om sagers udfald. Som illustration af dommerens til tider uortodokse bevisvurdering, skal jeg berette om et grundlovsforhør med en ca. 65-årig mand, der i over fyre år kun havde haft to former for beskæftigelse: at begå indbrud og at sidde i spjældet. Lige så snart han var blevet løsladt, gav han sig straks til at

begå nye primitive og som regel larmende indbrud for derefter straks med kosterne dinglende ud af alle lommer på ny at blive anholdt. En nat havde en politipatrulje lydløst listet sig ind på denne "hædersmand", medens han stod foroverbøjet med hele overkroppen inde i et smadret udstillingsvindue til en guldsmed. Inde i udstillingen lå en brosten. Helt efter sædvanlig praksis skulle manden naturligvis varetægtsfængsles. Han var lige løsladt og kunne åbenbart stadig ikke styre sine lyster. Men i retten kunne han intet erkende. Faktisk var det hele en stor misforståelse. Han forklarede, at han var kommet gående ad Jernbanegade i godt humør efter at have indtaget sin for ham nødvendige, men i andres øjne svimlende ration af bajere. Men hans humør skiftede brat, for hans højre storetå ramte en brosten, nogen sløstigt havde ladet ligge på fortovet. Han fik tårer i øjnene af smerte, og i raseri samlede han brostenen op og kylede denne fra sig. Desværre og helt utilsigtet ramte stenen ruden til guldsmedeforretningen. Han var ikke stolt over situationen, og for at gøre en del af skaden god igen, besluttede hans bedre jeg sig til at fjerne den brosten, der nu lå mellem smykkerne og så aparte ud. Det var årsagen til, at ordensmagten havde fundet ham stående med overkroppen inde i udstillingsvinduet. Både forsvareren og jeg morede os kosteligt, men Jens Koch sad under den anholdtes beretning om alle de omkringsiggribende genvordigheder, der var tilstødt den stakkels mand, og nikkede medfølgende. Manden blev løsladt af Jens Koch med den begrundelse, at det ikke helt kunne udelukkes, at hændelsesforløbet havde været som af anholdte beskrevet. Egent-

lig tror jeg nok, at det var den garvede indbrudstyv, der selv fik det største chok over løsladelsen.

PÅ ORLOV BLANDT SELVSKABSTØMMERE 1994-2003

I 1991 blev Bækgård udnævnt til politimester i Århus, og han efterfulgtes som politimester i Kolding af Steen Berthing, der havde en fortid som politimester i Grenå. Faktisk havde jeg ikke mange fælles år med Berthing, da jeg allerede i 1994 rent tilfældigt blev involveret i efterforskningen af et selskabstømmerprojekt. Dette blev et sådan omfattende sagskompleks, at jeg måtte frasi-ge mig mit hverv som vicepolitimester i Kolding, og at jeg alt i alt brugte over 8 år på sagskomplekset. Foruden at jeg sammen med Rigspolitiets rejsehold deltog i efterforskningen, virkede jeg som anklager såvel i Kolding ret som i Vestre Landsret. Sagen var af et sådant omfang, at det var nødvendigt, at der var to anklagere på sagen. Som medanklager fik jeg Finn Borch Andersen, der bl.a. havde en fortid hos Statsadvokaten i Sønderborg. Vi gik ualmindeligt godt i spænd med hinanden og supplerede hinanden på bedste vis. Finn er i dag politimester i Frederikssund og formand for DJØF.

Min vicepolitimesterstol i Kolding stod dog ikke tom, medens jeg huserede blandt selskabstømmere og andre økonomiske mirakelmænd. Flere af embedets jurister fik på skift lov til at fungere i min stilling og med stor succes. Kåre Skjæveland er i dag politimester i Thisted. Lene Thiel er i dag vicepolitimester samme sted og Birgit Nielsen er vicepolitimester i Gråsten.

At Kolding politimesterembede i årtier har været et respekteret uddannelsessted for unge jurister er således hævet over enhver tvivl. Foruden de ovennævnte skal jeg dog også bemærke, at såvel den nuværende formand for Politimesterforeningen Poul Løhde som politimesteren i Fredericia, nu udnævnt til politidirektør i den nye sydøstjydske politikreds, Lone Sehested har adskillige års uddannelse i Kolding Politi bag sig.

Jeg tiltrådte atter min stilling som vicepolitimester i 2003, og i 2004 afløstes Berthing af J. M. Meyer som politimester i Kolding. Han havde en fortid som politimester på Grønland.

Som forsmag på den nye politikredsreform har Meyer i Kolding indført et forsøg med en såkaldt en-strengt ledelse, der er i overensstemmelse med strukturen i de nye fremtidige politikredse. Han er også fra 1. januar 2007 at finde blandt de nye politidirektører med tjenestested i Esbjerg.

Uden at blive for teknisk kan jeg sige, at vi nu prøver at operere med et enhedspoliti, således at de gamle skel mellem kriminalpoliti og ordenspoliti fjernes, og således at vi nu kun har én politiinspektør, modsat tidligere hvor vi havde såvel en kriminalinspektør og en politinspektør.

Om fremtiden for anklagemyndigheden i Kolding kan på nuværende tidspunkt kun med sikkerhed siges, at den fra den 1. januar 2007 indgår i den nye Sydøstjyllands politikreds med hovedsæde i Horsens. Man påregner et samlet personale på 700-800 personer, og herunder 25-30 jurister. Mit personlige lønlige håb for fremtiden er dog at der fortsat må bibeholdes en afdeling af anklagemyndigheden i Kolding. I den nye Sydøstjyllands

politikreds rækkende fra Odder til Christiansfeld vil der kun være to retskredse, Horsens og Kolding. Samtlige straffesager fra Vejle, Fredericia og Kolding skal således fremover behandles af retten i Kolding. På den baggrund nærer jeg håb om eksistensen af en fortsat anklagemyndighed med en vis tilknytning til Kolding.

HEIDI-SAGEN

En af de største sager, der har fundet sted i Kolding, mens jeg har været her, har været Heidi-sagen, som jeg oplevede på sidelinien. Den vil jeg nærmere redegøre for her.

Palmesøndag den 8. april 1979 kl. 19.55 indgik til politiet i Kolding en telefonisk anmeldelse om, at en 4 $\frac{1}{2}$ -årig pige ved navn Heidi var forsvundet. Det var pigens mor, der foretog anmeldelsen. Hun var oprevet, men kunne forklare, at Heidi om eftermiddagen var taget ned fra lejligheden for at lege på en legeplads. Da Heidi ikke var kommet hjem til spisetid, var moderen selv begyndt at lede efter Heidi i ejendommens kælder og i de øvrige opgange, men uden resultat. Moderen fandt heller ikke nogen legekammerater. Hun frygtede nu, at Heidi havde været udsat for en ulykke.

Det stod straks politiet klart, at en så lille pige skulle findes omgående, og man iværksatte straks en eftersøgning omkring pigens bopæl på Nørremarksvej i Kolding. Alle ressourcer blev sat ind. 19 hundeførere eftersøgte hele natten kvarteret omkring bopælen og områder omkring Skovparken og Vejlevej. Men alt uden resultat.

Næste dag koncentrerede man eftersøgningen omkring nogle store jordvolde og

vandhuller, der lå et par hundrede meter fra Heidis hjem. Man frygtede, at hun havde leget dér, og at der var sket en ulykke. Vandhullerne blev tømt og jordvoldene blev gennemgravet af en gravko. Igen uden resultat.

Dagene efter blev området mellem Byparken og golfbanen finkæmmet med hunde, vandstanden i Marielundsskoven blev sænket og undersøgt af frømand, ligesom helikoptere overfløj større arealer i og omkring Kolding, men igen uden resultat.

Den 11. april blev Rigspolitiets rejsehold med kriminalkommissær Helge Otto sat på sagen.

De og politiet i Kolding foretog de næste 14 dage talrige afhøringer af beboere i området og af bilister, der den 8. april havde færdes i området. Den største og mest intensive eftersøgning i Kolding Politis historie blev iværksat. Kloakker, søer og vandhuller gennemsgtes, 22 specialhunde og frømand indsattes i eftersøgningen, og pressen opfordrede alle til at gennemsøge deres haver og skure. Herefter måtte politiet erkende, at der nok ikke længere kunne være tale om et ulykkestilfælde, men at man nu måtte befrygte, at Heidi var blevet bortført eller udsat for en anden forbrydelse.

Fredag den 4. maj foretog politiet en usædvanlig rekonstruktion af Heidis færden søndag den 8. april. Rekonstruktionen foregik i overværelse af pressen, der frit måtte fotografere, og den blev foretaget med Heidis stedfar og en pige af tilsvarende alder som Heidi og iklædt samme slags tøj.

Baggrunden for denne rekonstruktion var, at det nu fremgik af de til politiet afgivne forklaringer fra Heidis mor og stedfar, at Heidi stod op den 8. april ved 10-tiden og spiste

Heidi. Amatørfoto.

morgenmad sammen med dem. Ved 11-tiden gik hun ned for at lege foran ejendommen på Nørremarksvej. Ved ca. 11.15-tiden tog stedfaderen Heidi ved hånden og gik til Vejlevej, hvor de så på de nye bilmodeller ved Volvoforhandleren. Herefter fortsatte de ad Vejlevej til Kolding Stadion, hvor stedfaderen hentede sin cykel i en garage, mens han lod Heidi vente alene uden for stadion. Herefter cyklede de sammen hjem, med Heidi bag på cyklen. De faldt med cyklen undervejs, men efter stedfaderens forklaring kom hun ikke til skade herved.

Da de kom hjem, fik Heidi igen lov til at lege foran ejendommen. Heidi indfandt sig igen i lejligheden ved 13-tiden, da moderen havde smurt mad. Heidi sov herefter sammen med sin mor til 15-tiden, hvorefter hun

igen gik ned for at lege. Heidi indfandt sig dog i løbet af eftermiddagen et par gange i lejligheden for at drikke vand og skifte sko. Sidste gang ca. kl. 16. Da det var ved at være spisetid ca. kl. 17.45, begyndte moderen at undre sig over, hvor Heidi blev af, og moderen startede sin egen eftersøgning. Anmeldelsen til politiet skete kl. 19.55.

Rekonstruktionen, der blev gengivet i Kolding Folkeblad med en hel billedserie, gav flere henvendelser til politiet, men ingen indeholdt afgørende oplysninger og mærkeligt nok ingen henvendelser overhovedet fra nogen, der havde set Heidi og hendes stedfar søndag den 8. april.

Den 12. juni blev Heidis mor afhørt igen af politiet, og denne afhøring medførte, at stedfaderen dagen efter blev anholdt og sigtet for drab på Heidi, subsidiært for vold med døden til følge. Moderen måtte, efter at politiet havde foreholdt hende forskellige uoverensstemmende forklaringer, indrømme, at hun havde afgivet løgnagtige oplysninger om sin egen færden søndag den 8. april. Hendes nye forklaring gik ud på, at hun slet ikke havde set Heidi siden lørdag den 7. april ved 20-tiden. Hendes og stedfaderens tidligere samstemmende forklaringer om sammen med Heidi om søndagen den 8. april at have spist morgenmad og frokost var løgn. At hun havde sovet sammen med Heidi om søndagen var løgn, og at hun havde set Heidi et par gange i lejligheden om eftermiddagen var løgn.

Stedfaderen blev fremstillet i grundlovsforhør ved retten i Kolding med Jens Koch som dommer, politimester Bækgård som anklager og advokat Uldall Juhl som forsvarer. Da der var mødt over 300 tilhørere, blev ret-

ten sat i Vestre Landsrets lokaler på Domhuset, og grundlovsforhøret med diverse pauser tog i alt 36 timer, fordelt på to døgn. Både moderen og stedfaderen blev afhørt gentagne gange under grundlovsforhøret.

Alle detaljer blev omhyggeligt gennemgået ved afhøringerne, og parrets forklaringer passede sammen indtil lørdag den 7. april om aftenen, efter at familien havde spist aftensmad. Parret var også enige om, at Heidi blev lagt i seng ved 19.20-tiden, hvorefter parret så fjernsyn og drøftede muligheden for sammen at gå på restaurant. Stedfaderen følte sig imidlertid sløj og ville alligevel ikke med. Han foreslog moderen, at hun med en kvindelig bekendt fra ejendommen skulle tage af sted. Stedfaderen mente, at moderen ringede til sin veninde mellem kl. 22 og 22.30, medens moderen forklarede, at det var stedfaderen, der ringede op, og dette skulle være sket mellem kl. 20.30-20.45. Men aftalen kom i stand, og veninden indfandt sig i parrets lejlighed, hvorefter de alle tre hver drak to øl. Herefter fremkom igen divergerende forklaringer. Stedfaderen forklarede i retten, at han havde hentet seks øl og nogle cigaretter i en kiosk i umiddelbar nærhed af hjemmet. Dette afviste moderen og forklarede, at stedfaderen ikke havde forladt lejligheden, efter at de havde spist aftensmad. Øllerne var hentet om formiddagen. Desuden herskede der tvivl om, hvornår de to kvinder forlod lejligheden. Stedfaderen sagde, de tog af sted i en taxa ved 23-tiden, mens moderen forklarede, at de tog af sted ved 22-tiden. Endelig forklarede moderen, at hun var sikker på, at hun smækkede døren til lejligheden, da hun gik, men at den stod åben da hun kom hjem ved seks-

Frømand fra Søværnets Frømandskorps eftersøger Heidi i Kolding å, juli 1979. Foto: P. Thastum.

tiden søndag morgen. Stedfaderen forklarede, at han havde fulgt kvinderne ud på trappen og derefter var gået tilbage til lejligheden og smækket døren. Efter hans forklaring kom moderen hjem mellem kl. fire og halv fem søndag morgen, men ændrede senere den forklaring til, at klokken muligvis var hen ad syv. Endelig forklarede moderen, at hun sov til 17-tiden om søndagen og derfor overhovedet ikke havde set Heidi om søndagen.

Parret havde altså i over to måneder fyldt politiet med løgn og ikke delagtiggjort politiet i væsentlige kendsgerninger, der kunne

have fremskyndet efterforskningen og måske have medvirket til en opklaring af sagen. Den eneste forklaring, der kom fra parret om de fremkomne løgne var, at moderen ikke ville fremstå som en ravnemor, der ikke kunne passe sine børn! Stedfaderen ville være loyal overfor sin kæreste, men fastholdt sin forklaring om sin egen færden om søndagen.

Senere under grundlovsforhøret tilføjede moderen, at hun slet ikke troede på sin kærestes forklaring om, at han om søndagen skulle have efterladt Heidi uden for Kolding Stadion. Heidi ville til enhver tid have løbet efter sin stedfar, for hun var alt for bange til

at stå alene tilbage. Endnu senere under grundlovsforhøret brød moderen pludselig grædende sammen, men fik lavmælt fortalt, at Heidis forhold til sin stedfar slet ikke havde været godt inden Heidis forsvinden, og at hun ofte havde på fornemmelsen, at stedfaderen slog Heidi, når hun vendte ryggen til. Til sidst fik moderen hulkende fremstammet, at forholdet mellem Heidi og stedfaderen faktisk var blevet værre og værre. Heidi turde sommetider slet ikke stå op om morgenen, før stedfaderen var taget på arbejde, og hun virkede bange for ham.

Moderen henviste til en episode, hvor hun nærmest blev sikker på, at stedfaderen var brutal mod Heidi. En morgen havde Heidi fortalt, at hun havde hovedpine og at hun havde slået hovedet ved at stedfaderen havde smidt hende voldsomt ned i sengen. Endelig forklarede moderen i retten, at stedfaderen pressede hende for at få et barn, men da hun var bange for, at Heidi ville blive en kastebold i tilfælde af et nyt barn, tog hun p-piller i smug.

Bækgård begærede stedfaderen varetægtsfængslet og begrundede dette med, at ingen overhovedet havde set Heidi søndag den 8. april, hvortil kom, at stedfaderen fra starten bevidst havde ledt politiet på vildspor og gennem to måneder havde afgivet urigtige forklaringer. Politiets teori var bygget op på den antagelse, at Heidis stedfar allerede myrdede den lille pige lørdag aften og senere skaffede hende af vejen. Bækgård fortsatte: *Da han regnede med, at moderen ville se til pigen, når hun kom hjem fra restaurantbesøget, havde han ladet yderdøren stå åben. Herved kunne han senere dække sig ind ved, at Heidi selv havde forladt lejligheden eller andre havde*

været til stede, mens han sov. Turen til Stadion opfattede politiet som en skrøne, og det lød meget usandsynligt, at slet ingen skulle have set Heidi og stedfaderen på den beskrevne cykeltur. Bækgård henviste til moderens forklaring om det usandsynlige i, at Heidi skulle være overladt til sig selv uden for Stadion, og endelig måtte moderens forklaring om det stadig dårligere forhold mellem stedfar og Heidi spille en afgørende rolle for bevisbedømmelsen. Politimesteren afsluttede sine bemærkninger med det dramatiske spørgsmål: *Hvor er Heidi?*

Forsvareren gjorde i sin procedure gældende, at alt, hvad der var fremkommet under retsmødet, beroede på gætterier og formodninger. Den eneste kendsgerning, man kunne lægge til grund, var, at Heidi var forsvundet, uden at man overhovedet vidste, om hun stadig var i live. Forsvareren mente desuden, at anklagemyndigheden forsøgte at hænge stedfaderen op på en masse småting, uden at der var en eneste sværvægter blandt argumenterne. Om moderens udsagn i retten mente forsvareren, at det var besynderligt, at hun efter to måneders forløb pludselig kom i tanke om, at forholdet mellem stedfaderen og Heidi var dårligt, og at pigen var bange for ham, selv om det stod klart, at stedfaderen optrådte med stor interesse og udviste kærlighed over for såvel moderen som over for Heidi.

Der var død stille i retssalen, da dommer Koch den 14. juni kl. 22 afsagde sin kendelse i overværelse af godt 300 tilhørere. Dommeren tilkendegav, at han ikke fandt grundlag for at fængsle Heidis stedfar, der hermed skulle løslades. Afgørelsen blev af anklagemyndigheden kæret til Vestre Landsret, der

35 CF'ere grave i juni 1979 efter Heidi på Kolding Stadion. I jakkesæt ses souschef i Rejseholdet Helge Otto. Foto: P. Thastum.

dagen efter stadfæstede byrettens afgørelse. Stedfaderen var atter en fri mand.

Sagen havde givet genlyd over hele landet, og pressen havde trukket de store overskrifter frem. Grundlovsforhøret gav også anledning til en skarp lederartikel i Kolding Folkeblad den 16. juni under overskriften "Hasard i Heidi-sagen": Det tjener ikke dansk retsbevidsthed til ære, at anklagemyndigheden rejser så alvorlige sigtelser på så spinkelt et grundlag og så blot forlader sig på, at tingene vil udvikle sig i retten, så nettet strammes om den sigtede. Det skete ikke trods lange afhøringer over to dage i retten og forhør hos politiet i løbet

af tre døgns anholdelse. Derfor afviste retten i Kolding, og senere landsretten anklagemyndighedens krav om fængsling. Avisen skal selvsagt ikke tage stilling til skyld eller ikke skyld. Det har vi domstolene til. Det er et almindeligt princip, at ingen kaldes skyldig, før han eller hun er dømt. Derfor er det meget alvorligt, når anklagemyndigheden handler overilet på et løst grundlag. Det er alvorligt, for nok er den sigtede nu løsladt, men han er ikke frifundet.

Trods løsladelsen fortsatte politiet efterforskningen med fuld styrke. Store dele af Kolding Stadion blev opgravet, lossepladsen i Seest blev endevendt, 5 km af Kolding Å

blev gennemført, hjemmeværnet undersøgte nye områder, 24 sporhunde gennemgik en radius af 10 km omkring Kolding, og nye søer blev efterforsket, men alt stadig uden spor af Heidi.

Rejseholdet forlod Kolding den 29. august, og statsadvokat Preben Alsøe besluttede den 8. november 1979, på fem månedersdagen for Heidis forsvinden, at der ikke skulle rejses tiltale mod Heidis stedfar. Helt frem til 1988 kom der nye henvendelser til politiet i Kolding om eventuelle nedgravningssteder, men Heidis skæbne er stadig uvis.

Drabsforbrydelser forældes aldrig, så hvis nogen skulle have afgørende oplysninger om sagen, som de af ukendte årsager har fortiet, er det stadig muligt at genoptage efterforskningen. En 4½ årig pige bør ikke kunne forsvinde i Danmark.

At jeg har beskrevet denne sag så detaljeret, skyldes dels at sagen i 1979 på landsplan var genstand for stor mediebevågenhed, men også fordi jeg i 1985 fik et indblik i stedfaderens psyke og særlige forhold til småbørn.

Den 20. februar 1985 henvendte et ungt forældrepar sig på skadestuen på Kolding Sygehus med deres 4 måneder gamle søn, der havde pådraget sig et stort blåt mærke over højre øje samt næseryg. Rutinemæssigt blev drengen røntgenfotograferet, og det viste sig tydeligt på røntgenbillederne, at drengen desuden havde pådraget sig et 10 cm langt kraniebrud spændende fra højre tinding og til baghovedet. Lægerne skønnede, at læsionerne kun var få dage gamle, og at barnet havde været i livsfare. Der var stor sandsynlighed for, at der ville blive tale om varige men, fordi hjernen havde taget skade.

Forældrene forklarede samstemmende til lægerne, at moderen havde været alene med barnet, og at skaderne måtte være sket ved et fald mod en barnevogn. Selvom barnet kun var 4 måneder gammelt havde det allerede i sin korte levetid allerede stiftet bekendtskab med Kolding Sygehus flere gange. Sidst i 1984 havde det været indlagt med fem brækkede ribben. I januar 1985 måtte ægteparret tilkalde natlæge, da barnet blødte fra munden. Den 9. januar konstaterede lægerne, at barnet havde blå pletter på kroppen, og den 14. januar blev barnet bragt til skadestuen med en flænge over det ene øje. Sygehuset kontaktede nu Socialforvaltningen, der straks underrettede politiet. Alle alarmklokker ringede straks hos kriminalpolitiet, da man blev bekendt med alle de alvorlige skader barnet havde været udsat for i løbet af få måneder.

Men også af andre grunde var politiet helt oppe på det sorte af neglene. Moderen til den lille dreng var en 27-årig kvinde, der havde giftet sig med Heidis stedfar, da forholdet mellem ham og Heidis mor gik i vasken. De havde sammen den nu fire måneder gamle søn, og moderen medbragte i ægteskabet en søn på tre år.

Allerede under politiafhøringerne af forældrene kom de med stærkt divergerende oplysninger om de hændelser, der lå til baggrund for de opståede skader. Det måtte konkluderes, at enten den ene af dem eller måske begge løj om hændelsesforløbet. På den baggrund traf jeg beslutning om, at begge forældre skulle fremstilles i retten med henblik på varetægtsfængsling.

Også i retten afgav de uoverensstemmende forklaringer, og da begge sigtede desuden

under selve retsmødet skiftede forklaringer flere gange, blev de begge fængslet i foreløbig 14 dage. Moderens sidste forklaring i retten gik på, at hun på et tidspunkt, hvor hun var alene hjemme med den lille dreng ved et uheld kom til at tabe ham ned i en i stuen opstillet kravlegård. Uheldigvis ramte barnets hoved kravlegårdens underkant, og der opstod en bule i ansigtet på den lille dreng.

Historien måtte efterprøves, og vi besluttede at foretage en rekonstruktion i hjemmet med deltagelse af begge de sigtede, deres forsvarere, kriminalpolitiet, politifolk fra teknisk afdeling, embedslægen og undertegnede. En dukke på størrelse med et fire måneder gammelt barn blev brugt som figurant, og moderen skulle gentagne gange lade dukken falde ned i kravlegården, nøjagtig på samme måde som hun mente, at hun havde tabt sin egen søn. Alt blev nøje fotograferet og målt.

Embedslægens erklæring forelå efter få dage, og den var helt entydig. Det var ikke muligt, at drengens kraniebrud kunne være opstået som forklaret af moderen. Der var kun tale om en faldhøjde på ca. 30 cm. Desuden var kravlegårdens bund en finerplade, der var tæppebelagt, og der var ingen skarpe kanter på kravlegården, som drengens hoved kunne have ramt.

Under rekonstruktionen prøvede faderen at overdrage et brev, som han havde skjult i sokkerne, til sin kone. Dette indeholdt instrukser om, hvilken forklaring hun skulle afgive til politiet. Men andre begyndte nu også at blande sig i efterforskningen. Faderens forældre gik til politiet og kunne detaljeret forklare, hvordan de begge havde overværet deres svigerdatters tab af drengen i kravlegården. Desværre for dem havde dren-

gens mor intet fortalt om deres tilstedeværelse i hjemmet, og senere måtte de da også erkende, at de havde løjet.

Ved næste fremstilling i retten brød moderen grædende sammen og måtte erkende, at hun havde løjet for såvel læger, socialforvaltning som politi. Hun havde nemlig slet ikke været hjemme, da drengen led overlast. Faderen havde været alene med barnet, og det var ham, der havde tabt det i kravlegården. Hun havde løjet over for alle alene for at beskytte sin mand, som følte sig forfulgt af politiet på grund af sagen med Heidi.

Efter at hun havde afgivet denne forklaring i retten, tilkendegav jeg, at hun kunne løslades, men at hun grundet de efterhånden mange skiftende forklaringer stadig måtte betragte sig som sigtet i sagen. Herefter blev faderen ført ind i retssalen og gjort bekendt med den af moderen lige afgivne forklaring. Han var i lang tid eftertænksom, men indrømmede så, at hun talte sandt. Han viste absolut ingen tegn på anger eller medlidenhed med moderen, der havde siddet 14 dage fængslet alene for at beskytte ham. Under samme retsmøde indrømmede faderen, at alle de andre skader på drengen var fremkommet ved, at han flere gange enten havde tabt barnet eller selv var faldet, mens han bar barnet. Fængslingen blev for hans vedkommende forlænget.

Moderens treårige søn, hun havde medbragt i ægteskabet, havde også i den senere tid været lægeundersøgt, dels på grund af store blodansamlinger på ryg og sædeparti, dels på grund af et blåt øje. Moderen forklarede indledningsvis herom, at hun var faldet over en stol med barnet, men senere erkendte faderen, at det var ham der havde tabt

drengen på badeværelsesgulvet. Som en journalist fra presselogen i retssalen udtrykte: *Det var da fa'en til gangbesværet familie.*

Der var allerede ved grundlovsforhøret efter forsvarerens begæring nedlagt forbud mod at nævne de sigtedes navne, stillinger og bopæl samt gengivelse af og identifikation af faderens rolle i Heidi-sagen. Men det viste sig hurtigt umuligt at fortie, at det var Heidis stedfar, der var involveret i denne sag. Det var formentlig grunden til, at der igen var mere end almindelig trængsel på tilhørerpladserne i Kolding ret, da sagen mod faderen skulle domsforhandles.

Der var i retssalen en ond stemning, som jeg aldrig tidligere havde oplevet. For mig var der slet ingen tvivl om, at hvis den tiltalte havde været alene med tilhørerne, var det gået galt, rigtigt galt. Mange af tilhørerne kom med tilfredse højlydte udbrud, hver gang jeg gendrev den tiltaltes forklaringer som løgnagtige. På en sportsplads havde disse udbrud været forståelige, men i en retssal er de uværdige, og de bekom mig dårligt.

Faderen var tiltalt for grov vold mod begge børn i alt i seks forhold. Tiltalen var opgivet mod moderen. Der var ingen egentlige beviser i sagen, da ingen havde overværet de forskellige påståede fald med børnene. Bevisførelsen koncentrerede sig herfor om de fremlagte lægeerklæringer samt ikke mindst den tiltaltes egne skiftende forklaringer og hans klodsede forsøg på at påvirke moderen til at afgive løgnagtige forklaringer til politiet. Lægeerklæringerne konkluderede entydigt, at begge børn havde været udsat for massiv, stump vold. I øvrigt ville moderen ikke afgive vidneforklaring i retten, hvis hendes mand var til stede, hvorfor han blev

ført ud af retssalen, medens hun afgav forklaring. Hun gentog, at hun havde kastet sig ud i en lang række løgne alene for at beskytte sin mand. Hun var nemlig bestandigt af såvel ham som af hans forældre blevet indprentet, at han konstant var forfulgt af politiet, efter at han havde været sigtet i Heidi-sagen. På mit spørgsmål til moderen om, hvor mange gange, medens hun i en godt toårig periode havde boet sammen med manden, havde haft besøg af politiet, var hendes svar: *Aldrig!*

Domsmandsretten fandt den tiltalte skyldig i fire voldsforhold, herunder den groveste, der havde medført kraniebruddet, og idømte ham et år og tre måneders fængsel. Sagen blev ikke anket.

Mit ærinde med disse detaljerede beskrivelser af begge sager, hvor samme mand har spillet en afgørende rolle både som stedfar og far til helt små børn, er ikke at prøve at påvise, at han er skyldig i Heidis forsvinden. Men mit ærinde er snarere at fortælle, at det fortsat for mig er en kæmpegåde hvorfor nogle mødre vil lyve over for myndighederne og sætte deres egne og deres børns liv og helbred på spil alene for at tilgodese eksistensen af et i forvejen tvivlsomt samlivsforhold. Jeg har i flere andre sager, særligt om incest, ofte oplevet, at mødre til de misbrugte børn trods viden om overgrebene stædigt har fastholdt mandens uskyld.

Det er derfor mit håb, at nogle snarest kan lade sådanne mødre, hvis børn udsættes for vold eller overgreb, forstå, at deres misforståede loyalitet overfor manden alene medfører, at barnet oplever, at både far og mor udøver overgreb. Begge forældre gør på den måde barnet til offer.

Fra rekonstruktionen af Heidis færden, maj 1979. Foto: P. Thastum.

EFTERSKRIFT

Jeg har til brug for min egen historie beskrevet andre kontroversielle straffesager, som jeg i årenes løb har ført for anklagemyndigheden såvel på Sjælland som i Kolding. Som grundlag for beskrivelsen af disse sager, har jeg, ud over min egen rimelige hukommelse, tyet til gamle politirapporter, dombogsudskrifter og avisartikler. Jeg har for indevæ-

rende ikke tænkt på en egentlig udgivelse heraf. Mange af de implicerede personer er stadig i live, og nogle formentlig stadig bostedde i Kolding. Og da det under ingen omstændigheder af nogen må opfattes sådan, at mit ærinde ved genopfriskning af gamle sager er, at pålægge tidligere dømte en ekstrastraf, vil jeg foreløbig udvise en vis diskretion.